

До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.093
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
29013 м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора, професора
кафедри права Хмельницького національного університету
ПУНДИ ОЛЕКСАНДРА ОЛЕГОВИЧА на дисертацію
КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича на тему:
«Адміністративно-правові засади реалізації державної політики
України в сфері енергетики в умовах євроінтеграції»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань
08 Право за спеціальністю 081 Право**

Ступінь актуальності обраної теми дисертаційного дослідження.
Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена об'єктивною необхідністю комплексного переосмислення та реформування державної політики України у сфері енергетики під впливом двох безпрецедентних історичних викликів.

Насамперед, це євроінтеграційний вектор розвитку. Після отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі (2022 р.) та офіційного початку переговорів про вступ (2024 р.), завдання з адаптації національного законодавства до вимог законодавства ЄС та імплементації положень Третього й Четвертого енергетичних пакетів набули імперативного характеру. Інтеграція Об'єднаної енергетичної системи України з європейською мережею ENTSO-E вимагає розробки якісно нових адміністративно-правових механізмів регулювання відносин у сфері електроенергетики, які б забезпечували прозорість, конкурентність ринку та інституційну незалежність регулятора (НКРЕКП).

Окрім того, безпековий чинник в умовах воєнного стану. Повномасштабна збройна агресія проти України докорінно змінила пріоритети державного управління, висунувши на перший план питання виживання та стійкості енергетичного сектору. Фізичний захист критичної

інфраструктури, децентралізація генерації, протидія кіберзагрозам та ліквідація дефіциту потужностей вимагають оперативного й гнучкого адміністративно-правового регулювання, здатного поєднувати ринкові інструменти з мобілізаційними заходами держави.

Враховуючи це, науковий пошук автора спрямовано на розв'язання фундаментальної наукової проблеми: як забезпечити швидку та системну гармонізацію українського енергетичного законодавства з європейськими стандартами в умовах воєнних руйнувань та безпекових загроз.

Дослідження безпосередньо заповнює наявні прогалини у вітчизняній доктрині адміністративного права, пропонуючи збалансовані інструменти державного впливу, які дозволяють одночасно виконувати міжнародні зобов'язання України та гарантувати її національну енергетичну безпеку. Це робить дисертаційну роботу КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича надзвичайно своєчасною, теоретично цінною та практично значущою для відновлення й модернізації енергетичного сектору України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова на 2017 – 2026 роки «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (державний реєстраційний номер 01178U000103), наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (номер державної реєстрації 0123U102955) та згідно з планом науково-дослідної роботи Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова 28 жовтня 2022 року (протокол № 6).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Достовірність та обґрунтованість сформульованих у дисертації положень забезпечено коректним застосуванням методологічного інструментарію, репрезентативністю опрацьованої джерельної бази та логічною узгодженістю висновків із проведеним аналізом. Заслуговує на схвалення чіткість, з якою дисертант визначив об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі формування та реалізації державної

політики України у сфері енергетики в умовах євроінтеграції, – та предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання відносин у сфері електроенергетики як складову цієї політики. Таке розмежування дозволило автору витримати чіткий юридичний фокус роботи, не розчиняючись у суміжних економічних чи технічних питаннях галузі.

Методологічну основу дисертації складають діалектичний, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий методи, метод класифікації, статистичний та логіко-семантичний методи наукового пізнання, застосовані у їх взаємозв'язку. Особливо слід відзначити вдале застосування дисертантом порівняльно-правового методу під час аналізу зарубіжного досвіду, а також методу класифікації, що дозволив авторові побудувати авторську класифікацію видів завдань адміністративно-правового регулювання. Обраний методологічний апарат є відповідним меті та завданням дослідження й забезпечив отримання науково достовірних результатів.

Високий ступінь обґрунтованості наукових результатів дисертації також безпосередньо зумовлений глибоким опрацюванням фундаментальних теоретичних джерел та застосуванням належного методологічного інструментарію. Автор спирається на критичний аналіз широкого кола наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених у сферах адміністративного права, теорії публічного управління та енергетичної безпеки, що дозволило сформулювати надійний теоретичний фундамент дослідження. Репрезентативність отриманих висновків забезпечена коректним поєднанням загальнонаукових та спеціальних юридичних методів. Зокрема, застосування методу системно-структурного аналізу дало змогу автору розкрити внутрішню будову компетенційних систем різних рівнів управління, а порівняльно-правовий метод став основою для успішної адаптації стандартів європейського законодавства, зокрема положень Третього та Четвертого енергетичних пакетів ЄС, до вітчизняних правових реалій. Чітка, послідовна та логічна побудова розділів кваліфікаційної праці забезпечує системний перехід від загальнотеоретичного аналізу нормативно-правового масиву до дослідження інституційної структури органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, завершуючись прикладним моделюванням адміністративно-правових інструментів забезпечення стійкості енергосистеми та захисту критичної інфраструктури.

Дисертаційна робота має завершений та логічно вибудований характер. Усі поставлені завдання послідовно вирішено, а структура роботи підпорядкована досягненню сформульованої мети. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Позитивної оцінки заслуговує притаманна роботі увага до емпіричного підґрунтя висновків: дисертант аргументує власні узагальнення офіційними статистичними даними, проведенням аналізом актів національного законодавства, документів інституцій Європейського Союзу, Енергетичного Співтовариства та Міжнародного енергетичного агентства, що надає його висновкам належної переконливості. Автор демонструє вміння вести коректну наукову дискусію та формулювати власну аргументовану позицію.

Таким чином, основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, викладені в дисертації, є достатньою мірою обґрунтованими, логічними і послідовними.

Ступінь апробації та впровадження результатів дисертаційної роботи. Результати дослідження КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича були належним чином апробовані. Основні теоретичні та практичні положення й результати дослідження висвітлено у чотирьох публікаціях, з яких три – статті у наукових фахових виданнях України.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів. Дисертація містить сукупність нових наукових результатів, що в цілому відповідають вимогам, які висуваються до робіт відповідного рівня. Серед положень, що мають наукову новизну, слід виокремити такі.

По-перше, заслуговує на підтримку запропоноване дисертантом розуміння державної політики у сфері енергетики як системного, багаторівневого процесу, що поєднує нормотворчі, ринково-регуляторні та дипломатично-координаційні інструменти. Такий підхід дозволяє подолати вузько галузеве бачення енергетичної політики та розглянути її як цілісний об'єкт адміністративно-правового регулювання.

По-друге, науковий інтерес становить сформульований автором висновок про наявність системного розриву між якістю стратегічного планування у сфері енергетичної безпеки та фактичним рівнем інституційної спроможності його реалізації, підкріплений аналізом кількісних показників гармонізації законодавства. Цей висновок має не лише теоретичне, а й

прикладне значення, оскільки визначає ключовий напрям, на якому мають бути зосереджені зусилля державної політики.

По-третє, схвалення заслуговує здійснене дисертантом обґрунтування меж застосовності зарубіжного досвіду забезпечення енергетичної безпеки для України, згідно з яким ці межі визначаються не змістом конкретних технічних рішень, а інституційно-правовим контекстом їх реалізації. Такий висновок є методологічно виваженим та застерігає від некритичного перенесення іноземних правових моделей на національний ґрунт.

По-четверте, практичну цінність мають сформульовані автором пропозиції щодо вдосконалення законодавства України, зокрема щодо забезпечення незалежності національного регулятора з урахуванням вимог *acquis* ЄС, а також щодо запровадження механізму координації між профільним міністерством та регулятором. Інші положення, викладені в дисертації та опублікованих працях, також містять елементи наукової новизни.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження (у тому числі відображені у наукових публікаціях здобувача) мають необхідний рівень наукової новизни, а проведене дослідження завершується логічними та послідовними висновками.

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави стверджувати, що робота виконана самостійно, містить належні посилання на використані джерела, а наведена інформація про результати дослідження та застосовані методи є достовірною. Порухів академічної доброчесності не виявлено.

Загалом дисертаційна робота справляє позитивне враження. Сформульовані КОНОВАЛЕНКОМ Андрієм Григоровичем наукові положення, висновки та рекомендації є належно обґрунтованими, характеризуються достатнім рівнем наукової достовірності та ґрунтуються на чинному законодавстві України, актах Європейського Союзу й широкій джерельній базі. Це свідчить про теоретичну та практичну цінність проведеного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Разом із тим, як і будь-яке ґрунтовне наукове дослідження, робота КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича містить окремі положення, що мають дискусійний характер або потребують додаткового пояснення під час публічного захисту:

1. У загальних висновках та підрозділі 3.3 дисертант обґрунтовує необхідність закріплення в законодавстві єдиного визначення енергетичної безпеки. Проте в роботі не запропоновано конкретного нормативного формулювання відповідної дефініції. З огляду на те, що саме відсутність легального визначення автор називає однією з ключових прогалин, було б доцільно почути під час захисту авторську редакцію такої норми та обґрунтування того, у якому саме нормативно-правовому акті, спеціальному законі чи Законі «Про критичну інфраструктуру» її розміщення є оптимальним з погляду системності законодавства.

2. У підрозділі 3.2, аналізуючи досвід окремих держав-членів ЄС, дисертант приділяє значну увагу газовому та електроенергетичному секторам. Поза межами дослідження певною мірою залишилися питання адміністративно-правового регулювання атомної енергетики, що для України, з огляду на значну частку атомної генерації в енергобалансі, має особливе значення. Доцільно було б з'ясувати під час захисту, наскільки запропоновані автором висновки та класифікації є застосовними до сфери атомної енергетики з урахуванням її специфічного правового режиму.

3. Обґрунтовуючи пропозицію щодо запровадження формалізованого механізму взаємодії між Міністерством енергетики та національним регулятором, дисертант слушно вказує на проблему розпорошеності відповідальності. Водночас у роботі бракує аналізу можливих організаційно-правових форм такого механізму. Хотілося б почути міркування автора щодо того, якою саме має бути правова форма цієї взаємодії (міжвідомчий акт, спільний регламент, координаційний орган) та які гарантії унеможливлять перетворення такого механізму на інструмент опосередкованого впливу органів виконавчої влади на незалежний регулятор.

Наведені зауваження та побажання не мають принципового характеру, не впливають на позитивну оцінку дисертації в цілому та можуть слугувати орієнтиром для подальших наукових досліджень автора.

Загальний висновок. Дисертація **КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича** на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації державної політики України в сфері енергетики в умовах євроінтеграції» є завершеною самостійною науково-дослідною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке має істотне значення для розвитку науки адміністративного права.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів дисертація **КОНОВАЛЕНКА Андрія Григоровича** повністю відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), та пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – **КОНОВАЛЕНКО Андрій Григорович** – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права Хмельницького
національного університету

Олександр ПУНДА